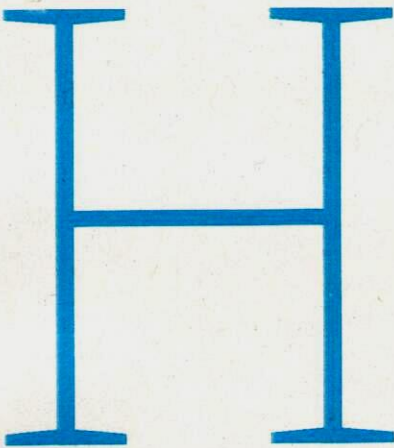

'ABSOLUTE ZEKERHEDEN BESTAAN NIET'

Het traject naar een nieuw pensioenstelsel is opgedeeld in etappes. Waar het nieuwe FTK is gericht op de korte en middellange termijn, wordt vanaf de zomer ook gediscussieerd over een bredere herziening van het pensioenstelsel. Staatssecretaris **Jetta Klijnsma** verklaart de gekozen route. 'We gaan niet het onmogelijke van fondsen eisen.'

Tekst Gerhard Sluiter Beeld Martijn de Vries

Het nieuwe FTK moet per 1-1-2015 worden ingevoerd. Kun je van de betrokken partijen wel vragen om op heel korte termijn eigen regelingen te ontwerpen én uit te voeren? Is dat niet vragen om moeilijkheden?

'Het Financieel Toetsingskader (FTK) ligt nu nog bij de Raad van State. Ik verwacht dat de Raad snel met een advies komt en dat we het toetsingskader spoedig daarna naar de Tweede Kamer kunnen sturen, nog voor het zomerreces. Bij indiening in de Kamer zal ik het gewenste tijdspad verder schetsen. Ik ben me ervan bewust dat het qua tijdsplanning een ambitieus traject is, maar ik ga er voorlopig nog van uit dat we kunnen vasthouden aan de eerder gemaakte planning. De fondsen kunnen al veel doen. De fiscale kaders zijn inmiddels duidelijk, en verder zullen we uiteraard niet het onmogelijke van de fondsen eisen.'

Waarom is in het FTK een middenweg gekozen tussen meer risico en meer rendement? Waarom niet twee varianten, zoals u eerst van plan was?

'De verschillen tussen het nominale contract en het reële contract zijn ten onrechte soms erg uitgegroot. In beide contracten was het mogelijk om een geïndexeerd pensioen te beloven en was het de pensioenfondsen toegestaan om te beleggen. Het belangrijkste voordeel van het reële contract was een grotere spreidingsperiode. Met de tussenvariant is die betere spreiding nu mogelijk gemaakt binnen één kader. Bijkomend voordeel is dat het niet onnodig ingewikkeld wordt, en dat het niet nodig is om bestaande rechten 'in te varen'. Dat voorkomt een hoop onrust.'

Hoe past de huidige discussie over het FTK in de toekomstige bredere discussie over ons pensioenstelsel?

'Het is een beetje gechargeerd natuurlijk, maar je zou kunnen zeggen dat het FTK vooral gericht is op onderhoud van het systeem. Bedoeld om het stelsel beter en schokbestendiger te maken. Met een betere spreiding van mee- en tegenvallers, minder grote afhankelijkheid van dagkoersen en meer duidelijkheid vooraf over wat er gebeurt als de economische ontwikkelingen tegenvallen. Fondsen moeten verder beter communiceren over risico's en hoe ze daarmee omgaan. Dat is nodig om het vertrouwen van alle generaties, gepensioneerden en deelnemers, jong en oud, te versterken.

De toekomstdiscussie is breder en gaat over nog fundamentele vragen: past dit stelsel nog voldoende bij de ontwikkelingen op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt, hoe kijken we aan tegen de solidariteit, hoe ziet in de toekomst de relatie tussen vermogensopbouw voor pensioen en de zorg of de eigen woning eruit? Allemaal onderwerpen die om een bredere discussie vragen, met meer mensen dan alleen de direct betrokkenen.'

Hoe ziet u een brede maatschappelijke discussie over ons pensioenstelsel voor u? Breed maatschappelijk leeft toch vooral een sfeer van desinteresse en desillusie.

'Pensioenen raken iedereen. En ieder heeft daarbij zijn eigen belangen en invalshoeken. Het beeld van desinteresse dat u schetst herken ik absoluut niet. Ik merk bijna dagelijks dat het onderwerp pensioenen mensen raakt en in beweging brengt, en dat is ook logisch, het gaat ten slotte om onze ouderdagsvoorziening. Ik zie het in de brede dialoog als mijn taak om zeker te stellen dat alle belangen worden gehoord en meegenomen. Ik wil een podium bieden waar personen en organisaties elkaar kunnen ontmoeten om te praten over de pensioenen van de toe-

komst. De dialoog wordt in fasen gevoerd. Tijdens de 'oriëntatiefase', die net van start is gegaan, wordt in kaart gebracht over welke thema's verderop in de dialoog gesproken zal worden. Om de verschillende wensen en belangen goed te inventariseren wordt onder andere gesproken met de sociale partners, pensioenuitvoerders, wetenschappers, vertegenwoordigers van ouderen- en jongerenorganisaties, toezichthouders en kennisinstellingen. Parallel aan deze gesprekken heb ik de Sociaal Economische Raad (SER) gevraagd om voor het einde van het jaar een advies uit te brengen over de toekomst van het pensioenstelsel. Daarbij wordt ook de relatie tussen de vermogensopbouw voor pensioen, zorg en de eigen woning meegenomen. In de volgende fase, na de zomer, nodigen we maatschappelijke organisaties en personen uit om actief deel te nemen aan bijeenkomsten in het land. Geïnteresseerden kunnen zich daarvoor ook zelf aanmelden. In de analyse worden vervolgens de adviezen en opbrengsten uit de dialoog meegenomen, waaronder ook het SER-advies. De dialoog vormt uiteindelijk de bron voor de Hoofddijnennotitie, die de bouwstenen voor een toekomstig pensioenstelsel in beeld brengt. Ik zal deze notitie in het voorjaar van 2015 aanbieden aan de Tweede Kamer.'

U vraagt aan de SER onder andere advies over de combinatie pensioen, zorg en wonen. Wat verwacht u de komende jaren van die combinatie in onze samenleving?

'Dat vraagt het kabinet nu juist aan de SER. Aan de ene kant hebben deze drie thema's veel met elkaar en de oude dag te maken, aan de andere kant zijn ze alle drie ingebed in een eigen stelsel. In het pensioenstelsel zit bijvoorbeeld veel solidariteit en dat stelt grenzen aan de mogelijkheden die deelnemers hebben om vorm te geven aan hun eigen voorkeuren omtrent wonen en zorg. Hoe hier mee om te gaan is een mooi thema voor de toekomstdiscussie en ik ben ook erg benieuwd hoe de SER

Discussie

'De discussie over het pensioen is te lang alleen maar gevoerd door experts'

hier tegenaan kijkt. Wel ben ik ondertussen bezig om een voorstel van de RMU (Reformatorisch Maatschappelijke Unie) te onderzoeken, om het mogelijk te maken om een deel van de pensioenpremie te gebruiken voor aflossing van de hypotheek. Nog voor de zomer kom ik met een brief aan de Kamer hierover.'

Wat beoogt u precies met de brede maatschappelijke discussie over ons

pensioenstelsel? Op welke vragen zou die discussie antwoord moeten geven?

'Een pensioenstelsel moet passen bij de omgeving waarin het functioneert. De samenleving en de behoeften van de mensen veranderen. Ik zou het mooi vinden als we er met elkaar in slagen om bouwstenen te verzamelen waar ook 'de gewone burgers' zich in herkennen. Te lang is de discussie over het pensioen alleen maar gevoerd door experts. Het werd

daardoor al snel een discussie over ingewikkelde pensioenmodellen en te hantieren rekenrentes. Op zichzelf begrijpelijk, want de deskundigen spreken elkaars taal, maar voor de gemiddelde Nederlander werd het om die reden ook een moeilijk te volgen discussie. En dat is jammer, want het gaat ons allemaal aan. Juist daarom vind ik het zo wezenlijk dat we nu een brede dialoog starten over het stelsel. Een brede dialoog waarmee we uiteindelijk

Illusie

'Het is een illusie om te denken dat het rond pensioenen voorlopig rustig wordt'

richting kunnen geven aan vraagstukken waarmee we allemaal geconfronteerd worden. Vragen als: hoe spelen we goed in op het feit dat mensen steeds ouder worden en dus langer gebruik maken van de ouderdagsvoorziening, hoe anticiperen we op de veranderingen op de arbeidsmarkt, hoe zorgen we er met elkaar voor dat we ook in de toekomst nog een goede ouderdagsvoorziening hebben die zekerheden biedt en tegelijk betaalbaar is, hoe gaan we om met het toenemend aantal mensen dat van tijdelijke baan naar tijdelijke baan overstapt, et cetera?'

Zou het niet verstandig zijn na de vele veranderingen, nu weer in het FTK, eerst een tijdje rust in te bouwen in de pensioensector?

'Ik begrijp de wens vanuit de sector om rust in te bouwen, maar daarmee doen we geen recht aan de vragen die in de maatschappij leven. Het is een illusie om te

CV Jetta Klijnsma

Jetta Klijnsma (1957) wordt op 5 november 2012 benoemd tot staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kabinet Rutte-Asscher. Eerder bekleedt ze deze functie in het kabinet Balkenende IV. Klijnsma heeft een nauwe band met Den Haag. Van 1990 tot 2002 is ze er gemeenteraadslid voor de PvdA. In 1998 wordt Klijnsma in Den Haag wethouder van welzijn, volksgezondheid en emancipatie. Van 2006 tot eind 2008 is ze er vervolgens wethouder van cultuur en financiën. Ook is ze in van januari tot maart 2008 waarnemend burgemeester van Den Haag.

denken dat het rond pensioenen voorlopig rustig wordt. De maatschappij is in beweging en de economie staat ook niet stil. En daar moeten we met de pensioenvoorzieningen goed op inspelen. Het gaat immers over het inkomen van mensen en sinds de crisis weet iedereen dat absolute zekerheden niet bestaan. Het gaat erom dat we met elkaar weer het vertrouwen bij de mensen, de gepensioneerden en de deelnemers, terugbrengen. Daar moeten we samen, de sector en de overheid, keihard aan werken. Er is nog veel te doen.'

Hoe verhoudt zich de Nederlandse discussie tot de discussie over Europese richtlijnen die van invloed zijn op ons stelsel?

'Nederland heeft een uniek en prachtig stelsel. Door velen zelfs aangeduid als het beste stelsel van de wereld. Dat weet de Europese Commissie ook. In veel opzichten zijn we echt veel verder dan de andere lidstaten. De Europese Commissie gebruikt Nederland ook vaak als goed voorbeeld. Ik ben er dan ook niet direct bang voor dat Europese regels ons stelsel onmogelijk zullen maken. Uiteraard blijven we alert dat er geen onnodige regelgeving op ons afkomt. In het verleden is het telkens goed gelukt om de Nederlandse belangen voor het voetlicht te brengen, en onze positie en belangen goed te verdedigen. Zo zijn de zware buffereisen uit het richtlijnvoorstel geschrapt. De Nederlandse overheid en de sector hebben daarbij samen opgetrokken en dat blijven we wat mij betreft ook doen.'

Maakt u het de pensioensector te lastig?

Veel bedrijfspensioenfondsen kiezen, of dreigen te kiezen, voor de 'Belgiërouté'. 'Het Nederlandse stelsel is duidelijk bij wet geregeld. In België ligt er minder vast in regelgeving en wordt er veel bepaald in overleg met de toezichthouder. Dat geeft naar mijn mening juist meer onzekerheid en is ook minder transparant. Ik zie vooral enkele individuele in-

ternationale ondernemingen naar België gaan, vanuit de wens om de internationale regelingen te bundelen. Verder snap ik wel dat mensen snel resultaat willen van aanpassingen, maar we hebben in Nederland nu eenmaal een goed stelsel en je moet zeer zorgvuldig te werk gaan als je dat wilt veranderen.'

Welke kenmerken van het pensioenstelsel zijn volgens u niet meer van deze tijd?

'Laat ik vooropstellen dat er in de afgelopen jaren al ontzettend veel is veranderd. Vijf jaar geleden opereerden bestuurders vaak nog vanuit de coulissen, en nu staan ze vol in de wind. Pensioenfondsbestuurders moeten, in vergelijking met een aantal jaren geleden, al veel uitgebreider toelichten waarom ze bepaalde besluiten hebben genomen. Ze moeten meer verantwoording afleggen en bijvoorbeeld antwoord geven op de vraag van belanghebbenden waarom er moet worden afgewaardeerd. Ze moeten het ook eerlijk zeggen wanneer ze eerder gedane toezeggingen niet kunnen waarmaken en pensioenen minder hoog uitvallen dan verwacht. Pensioenfondsen hebben in het verleden te veel beloofd en te vaak in beton gestorte garanties afgegeven die naderhand niet waargemaakt konden worden. Er is op dat punt al veel veranderd, ten goede, maar er valt ook nog steeds een wereld te winnen.'

Hoe zorgen we dat jongeren betrokken blijven bij het pensioenstelsel en dat het draagvlak onder het pensioenstelsel niet afbrokkelt?

'Door ze zeer serieus te nemen als we het hebben over de toekomstdiscussie. En door ervoor te zorgen dat ze mogen vertrouwen op een goed pensioen. En dat kan alleen maar als de fondsen bij het oplossen van financiële problemen de belangen van alle generaties evenwichtig blijven behartigen.'

Hebben we over 30 jaar nog steeds een goed pensioenstelsel?

'Met het FTK plegen we onderhoud aan het stelsel, met de toekomstdiscussie plannen we een verbouwing. Ik ben er van overtuigd dat die combinatie een mooi resultaat zal opleveren.'